

venskim otrokom. Največ lepih knjig imate od verlega gospoda Slomška. Vse so v lepem, miloglasnem jeziku. Tu naj v misel vzamem samo „Drobtinice“, katere je začel izdajati 1846. l. ter so potem dolgo versto let zderžema izhajale v njegovem uredovanji. „Drobtinice“ so slovenskemu ljudstvu, osobito slovenskej mladini, toliko ljube, da do malega nij bilo hiže, kder bi ne bili čitali te zlata vredne knjige. Njega sestavki v „Drobtinicah“ so najlepši. Pisal je tudi slovenske učilniške knjige, mej katerimi je še zdaj posebno važna: „Ponovilo potrebnih naukov za nedeljske šole na kmetih“. Zanimljiva je tudi knjiga „Blaže in Nežica v nedeljskej šoli“, katero še zdaj raznokdo rad in vesel čita. Mnogo njega lepih pésneč je v slovenskih berilih, katere čitate vsak dan po učilnicah. Izprelepa je óna v prvem berilu: „Otrok po poti gré, pa iti kam ne vé; veli mu Jezus sam: veš moje dete, kám? Le hodi za menoj!“ Nehčem je vam ponavljati, kajti vem, da jo uže davno znate na izust, kakor sem jo znal in prepeval tudi jaz, ko sem bil še mlad, kakor vi, in jedíno tedanje berilo so mi bili Slomšekovi spisi, katerih nikoli ne pozabim.

Pokojni škof Slomšek je posebno rad potoval po hervatskej zemlji; često je dejal, da se mu zdi v Hervatih, kakor bi bil domá; zato ga tudi Hervatje poštujejo ter se ga še zdaj radi opomínjajo.

Slomšek je res bil vaš največji prijatelj, ljubi otroci! On je delal ves čas svojih dnij na vaš dušni in telesni prid, ter ves narod slovenski uživa zdaj plod njegovega truda. Posnémlji njega trudoljubívost tudi ti, slovenska mladina!

A Ti Slomšek:

Dokler bode naše górnje stalo,
Tvoje bode se imé sijálo!

I. T.

Starost in smert ruske knéginje Olge.

IV.

V 964. leto, kadar je bil knez Svetoslav vzrastel in zmóžal, začel je zbirati voje mnoge in hrabre, ter lahko hoděč, kakor pard (panter), stvoril mnoge vojne. Vozóv za sobój nij vozil a ni kotla, niti mesá nij varil (kuhal), nego tenko je izrezal konjino ali zverino ali govédino ter na ógljiji izpekši jédel; niti šatóra nij imel, kajti podklad (konjsko pokriválo) je pód-se postiljal in sedlo imel za vzglavje. Takšni so bili tudi vsi drugi njega voji. Pred vsako vojno je k sovražnikom poslál, govoreč: „ná-vas hočem iti!“ — Šel je na Oko reko in na Volgo ter našel Vétiče. Rekel je Vétičem: „komu danj dajete?“ Odgovoré mu: „Kozarom po novci od rala (pluga) dajemo.“ V 965. leto ide Svetoslav na Kozare. Slišavši Kozari izidó protivu njemu s knezom svojim Kaganom ter se sestópijo v boj, in odolévši¹⁾ Svetoslav Kozarom vzame grad (mesto) njih Belo vežo. V 967. leto ide Svetoslav na Dúnaj²⁾ na Bolgare, in bivšim se obojím odolí Svetoslav Bolgarom ter vzame gradov osemdeset po Dunaji, in séde kneždč tu v Prejeslavci, jemáje danj od Gerkov. V 968.

¹⁾ Odoléti komu, znači: koga premoči (besiegen).

²⁾ Dúnaj, die Donau; tudi se ta reka slovanski imenuje: Dúnáv m, in Dúnáv n.; oblika: Donava je nemška.

leto pridó Pečenegi na rusko zemljo prvič, a Svetoslav je bil v Prejeslavci. Zapre se Olga z vnuki svojimi Jaropolkom, Olgom in Vladimirom v gradu Kijevu. Obstopili so grad v sili velíkej brezčísleno množstvo okolo grada; nij lahko bilo iz grada iziti ni glasú poslati, in iznemogli so ljudje od gládi in žeje. Zbrali so se ljudje óne straní Dnepra v ladijah ter stali na ónej straní; a nij lahko bilo vnuti v Kijev ni jednemu od njih, niti ne iz Kijeva k ónim. Tožili so ljudjé v gradu in rekli: „nij li koga, kateri bi mogel na óno stran iti in reči jim: „če ne pristopite jutri, predati se imamo Pečenegom?“ Reče neki mladec: „jaz preidem.“ Odgovoré mu: „idi!“ A on izide iz grada z uzdo ter poteče skozi Pečenege, govorèč: „nij videl li mojega konja nihče?“ Kajti bil je umejóč pečeneški ter meníli so ga svojega. Kakor se približa k reki, zvergši obleko od sebe suné se v Dneper in pobrede. Videvši Pečenegi ustermé se nanj, streljajóč ga, a nijso mu ničesar mogli stvoriti. Ljudjé z óne straní, to videvši, pridejo v ladiji protivo njemu ter ga vzemó v ladijo in privezó k družini. On jim reče: „ako ne podstopite jutri h gradu, predati se hoté ljudje Pečenegom.“ Odgovorí vojevoda njih, po imenu Prétič: „„podstopimo jutri v ladijah ter popadši knéginjo in knéziče umaknemo na to stran; ako li tega ne stvorimo, pogubiti nas ima Svetoslav.““ — Kakor je bilo za jutra, vsédši v ladije izpred svita zatrobijo zeló, in ljudje v gradu Kijevu zavpijó. Pečenegi so meníli, da je knez prišel, ter pobégnili razno od grada. Izide Olga z vnuki in z ljudmí k ladijam. To vídevši knez pečeneški poverne se jedíni k vojevodi Prétiču in vpraša: „kdo je prišel?“ Ta odgovorí njemu: „„ljudjé óne straní.““ Reče knez pečeneški: „ali si tí knez?“ Odgovorí mu: „„jaz sem mož njegov in prišel sem v strážih;¹⁾ za menój ide polk s knezom, brez čísla množstvo.““ — To je rekel grozèč mu. Velí knez pečeneški Prétiču: „bodi mi drug (prijetelj)!“ A ta odgovorí: „„tako stvorim.““ Podasta si roci mej soboj ter pečeneški knez Prétiču dá konja, sabljo, stréle, a Prétič dá njemu oklop, ščit, meč. Odstopili so Pečenegi od grada, in nij lahko bilo konja napojiti na vodi Líbedi Pečenegom. Pošljó Kijani k Svetoslavu, govorèč: „tí, knez, tuje zemlje iščeš in paziš, svoje se ohabívši;²⁾ kajti malo da nas nijso vzeli Pečenegi in mater tvojo in otroke tvoje. Ako ne prideš ter nas ne obraniš, to nas vzemó zopet, če ti nij žal očíne svoje ni matere, ki je stara, ni otrók svojih!“ Svetoslav, to slíšavši, berzo vsede na konja z družíno svojo, pride v Kijev ter poljubi mater svojo in otroke svoje in sežálí si o tem, kar je bilo od Pečenegov, ter zbere voje, prežene Pečenege na polje, in bil je mir. — V 969. leto reče Svetoslav materi in boljarom: „neljubo mi je v Kijevu biti; hočem živeti v Prejeslavci na Dunaji, ker to je sreda zemlji mojej in tu se shaja vse blago: od Gerkov zlato, vina, ovočje različno, tudi iz Čehov, a iz Ogrov srebro in komonji³⁾ ter iz ruske zemlje kože, vosek, med in ljudje.“ Reče njemu Olga: „vidiš me bolno; kam hočeš od mene iti?“ Kajti bila se je razboléla užé. Tudi mu je dejála: „pogrebši me idi, kamor hočeš.“ Po treh dneh umerje Olga. Plakal se je po njej sin nje in vnuci nje in ljudje

¹⁾ Namreč: v prédnjih strážih (im Vortrab); straža f. die Wache, stráž m. der Wächter.

²⁾ Ohabíti se česa, znači: kaj zanemáríti; ohabljiv: nemáren. To so prave slovanske besede za tujke: zanemáríti, v némar pustíti, nemáren, mej katere je šteti tudi: mar, marljiv, marati itd.

³⁾ K o m o n j (Pferd) je starejša neskerčena beseda, od katere je postala poznejša: k o n j.

vsi s plačem velikim. Nesli so jo ter pogrebli. Bila je zapovedala Olga, ne delati poganske trizne nad soboj, kajti imela je kristijanskega svečenika, in ta je pohranil blaženo Olgo. Ona je bila kristijanskej zemlji predtēca, kakor danica pred solncem in kakor zorja pred svitom; zakaj sijala je, kakor luna v noči, v nevernih človekih, svetēč se, kakor biser v kálu (blatu); kajti kalni so bili od greha, neomiti s kerščenjem svetim. Olga je prva od ruske zemlje šla v cesarstvo nebesno, ter njo hvalijo ruski sinovi, kakor načelnico, ker je po smerti molila Boga za ruski svet.

Tako ruski stari letopisec priča o slavnej Olgi, o katerej Karamzin govori: „pripovēdka jo imenuje zvito, gerška cerkev svēto a zgodovina modro Olgo.“

Razne stvari.

Rešitev računske naloge in narodnih uganek v 6. „Vertčevem“ listu.

Rešitev računske naloge:

Ivanek dobí 7, Tonček 21, Francek 42 krajcarjev.

Prav so jo rešili: Gg. Maks Robič pri sv. Miklavži blizu Ormuža; M. Rant, učit. v Šturiji; Ivan Žetincev v Gorenjivási; Josip Žirovnik v Kranji; Anton Žnidaršič v Premu; Alojzij Škoda iz Zaplaza; Franjo Pinter v Mariboru; Peter Sirec in G. Šifer v Kranji; Dragotin Pleiweis in Franjo Göstl učenca v Ljubljani; Heljedor Kromi, učenec v Laščah; Anton Repič, Alojzij Šlegelj, Artur Lokar, Ivan Defranceschi, Ljudevit Lulik in Josip Stibil ml., učenci v Šturiji; Ivan Pučko, Alojzij Šiško, Martin Heric in Blaž Majcen, učenci v Ljutomeru; — Marija Lavrič v Ljubljani; Alojzija Farkaš in Josipina Cizerič, učenci v Ljutomeru; Anička in Amalija Martelanec v Barkoli; Špela Gogala in Ivana Stare v Bledu.

Odgonetke uganek.

I. Črevljar na kmetih, kadar pride h komu šivat, na rami prinese črevljarski stol treh nog, a vanj plane domač pes, v katerega čevljar verže svoj stolec, ter pes oplasen zbeži pod mizo, in čevljar potem k delu sede na svoj črevljarski stolček.

Prav so jo rešili: Gg. Alojzij Škoda iz Zaplaza; M. Rant, učit. v Šturiji; Ivan Žetincev v Gorenjivási; Maks Robič pri sv. Miklavži blizu Ormuža; Jos. Žirovnik v Kranji; G. Šifer in Peter Sirec v Kranji; Anton Repič, Alojzij Šlegelj, Artur Lokar, Ivan Defranceschi, Ljudevit Lulik in Josip Stibil ml., učenci v Šturiji; Ivan Pučko, Alojzij Šiško, Martin Heric in Blaž Majcen, učenci v Ljutomeru; — Marija Lavrič v Ljubljani; Alojzija Farkaš in Josipina Cizerič, učenci v Ljutomeru; Anička in Amalija Martelanec v Barkoli.

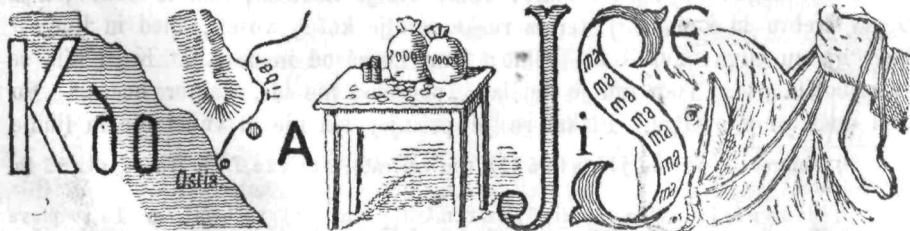
II. Zernje v mlinu. (Iz vreče v grot, iz gróta pod mlinski kamen, izpod kámena v prádal in odtod zopet v vrečo.)

Te naloge nij rešil nobeden.

Denašnji list je zaradi neugodnih okoliščin prišel nekaj dnij pozneje na svitlo; prihodnjic zopet vse v redu. — Nekaterim listom je priloženo „Na znanje“ za izdavanje gledaliških iger za slovensko mladino. „Uredništvo.“

Rebus.

(Priobčil J. Petermann.)

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)